

DARUSZENTMIKLÓS

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2017

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés
 2. Daruszentmiklós bemutatása
 3. Örökségünk
 4. Eltérő karakterű településrészek
 - Történeti településrész
 - Átalakuló településrész
 - Gazdasági területek
 - Rekreációs területek
 - Mezőgazdasági üzemi területek
 - Beépítésre nem szánt területek
 5. Építészeti útmutató:
 - Telepítés
 - Magasság
 - Tetőhajlásszög, tetőforma, szín
 - Tornácok
 - Nyílászárók
 - Homlokzatképzés, anyaghasználat
 - Részletek
 - Kerítések, térfalak
 - Kertek
 - Utcák terek
 - Közterek, közparkok
 6. Jó példák bemutatása
 7. Hírdetések, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések
1. melléklet Értékvizsgálat

BEVEZETÉS

Lakókörnyezetünk színvonala életünk minőségének egyik legfontosabb – még ha olykor figyelmen kívül is hagyott – feltétele. Otthonunk, valamint tágabb értelemben vett épített és természeti környezetünk, az utca szépsége és korszerűsége nagymértékben hozzájárul emberi létünk méltóságához.

A természeti és táji környezet tisztelőben tartása, az értékek megőrzése, az esztétikai minőség, a korszerűség és funkció fontosságát szem előtt tartó szemlélet mind az épületépítés, mind a településfejlesztés fontos feltétele. Felelősek vagyunk azért, hogy régi és új épületeink hozzájáruljanak településeink képének jobbá tételéhez, harmonikusan illeszkedjenek környezetük hagyományos épített és természetes kincsei alkotta tájba.

A kézikönyv a szépségében rejlő értékeket megőrző, erőforrásaival okosan gazdálkodó, innovációs lehetőségeit hatékonyan kihasználó településfejlesztéshez, település szűkítéshez szeretne segítséget nyújtani, hogy a közös gondolkodás eredményeként a jövő nemzedékek élete szebbé és harmonikusabbá váljon.

Cél a környezetalakítás támogatása a sajátos településkép védelme és alakítása céljából a Településképi Arculati Kézikönyv-ben (TAK) összegyűjtött megállapításokra épülő helyi értékvédelmi rendelet társadalmi együttműködéssel történő megalkotásával.

Öröndetes helyzet, hogy a kiváló környezetminőség, az M6-os megépülésével létrejött közlekedési kapcsolatok, a gyönyörű, lankásan hullámzó felszínű, jó termőhelyi adottságú mezőgazdasági táj miatt Daruszentmiklós nem csak a letelepedőket vonzó és itt élőket megtartó település, hanem a gazdasági vállalkozások is keresik ezen a helyen a befektetési lehetőségeket.

Az eddigi értékek megőrzése mellett, a kialakult környezethez illeszkedő építési szándékaik megvalósítását kívánja segíteni a településképi arculati kézikönyv.

A településképi kézikönyv

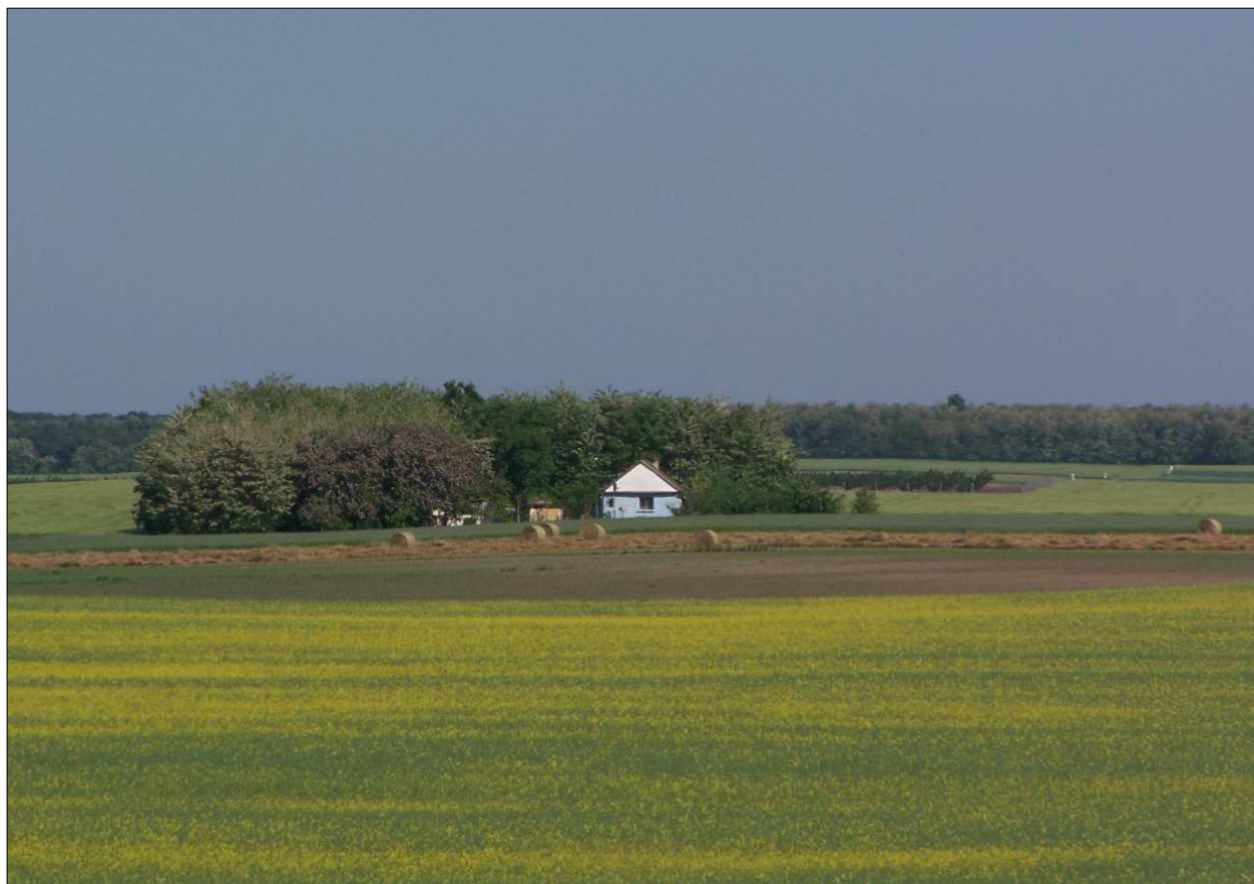
- ismertető, értékbemutató,
- identitástudat növelő,
- ajánlásokat tevő, segítségnyújtó gondolatok összegzése, nem egy létrejöttének állapotát tükröző befejezett dokumentum, hanem a település történetét figyelemmel kíséző, a jövőben változásokat is folyamatosan befogadó gyűjtemény kíván lenni.

Bemutatja a település földrajzi elhelyezkedésének, történetének lényeges elemeit, a táj és épített környezet összefüggését, értékeit, felhívja a figyelmet a múltban és jelenleg itt élők munkájának eredményeként alakult helyi sajátosságokra, javaslataival segíti a környezet alakítását.

Jelentősége van a táj szépségének, példamutató egyedi épületek, építmények ismertetésének, mert mellettük nap mint nap elhaladva, velük együtt élve – esetleg fel sem tűnnek a helyben élőknek, itt dolgozóknak. A nagyléptékű táji elemek, a harmonikusan illeszkedő épületek és azok apró részleteinek szépsége részben tudat alatt megteremti egy jobb, boldogabb életminőség kereteit, részben felismerve azokat büszkévé teheti a helyieket, s tevékenységre ösztönöz a további helyes irányban történő formálásban.

Fontos a közvetlen környezetünk, a lakóépületünk, közösségi épületeink és munkahelyünk valamint a táj, a természet kapcsolata, a nagy léptéktől egészen az apró részletekig, mert ezeknek csak egységben történő kezelése teremthet összhangot, megfelelő életterét, életminőséget.

Néhány javaslat bemutatása segítséget kíván nyújtani, irányt szeretne mutatni az építkezni és változtatni szándékozóknak

DARUSZENTMIKLÓS BEMUTATÁSA

Daruszentmiklós Fejér megye délkeleti részén a Mezőségben a Tolna megyei határon helyezkedik el.

A Duna felé északkelet-délnyugat irányban hullámzó felszínű mezőgazdasági település, ahol a dombhátakon helyezkednek el a fő közlekedési utakra felfűzve a beépített településrészek

– Kísszentmiklós, Daruhegy, Dánieltelep - a domboldalak jó adottsággal rendelkező mezőgazdasági területek, a völgyeletek a dombok között és az előszállási határban vízfolyásokat kísérő ökológiai szempontból értékes, biológiai sokféleséget hordozó természetes és természetközeli tájak.

A szelíd táji környezet karéjozza, s behálózza a települést. Az épített környezet és táj illeszkedése tökéletes, szerves egységet alkot.

A tájban elhelyezkedő beépített területek mennyisége kevés, részben történetileg kialakult majorok, kellemesen illeszkednek a természeti környezetükbe. Daruhegy északkeleti domboldalán kiskertek alkotják az átmenetet a beépített terület és a vízfolyást kísérő ökológiai folyosó között.

A beépített falusias karakterű terület két szalagtelkes utifalu településrészből áll, melyek a fő tengelyükből később kiágazó utcák mentén fejlődtek.

A fenti ismertetést sematikususan összegzi a mellékelt település bejáratánál elhelyezkedő köszöntő és tájékoztató tábla.

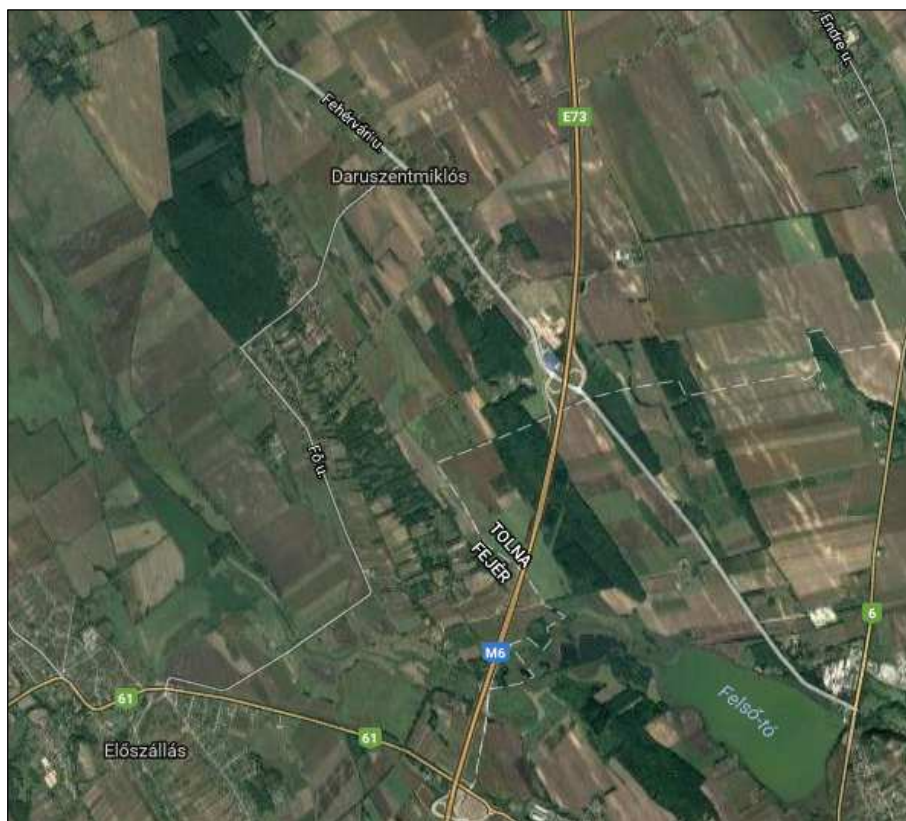
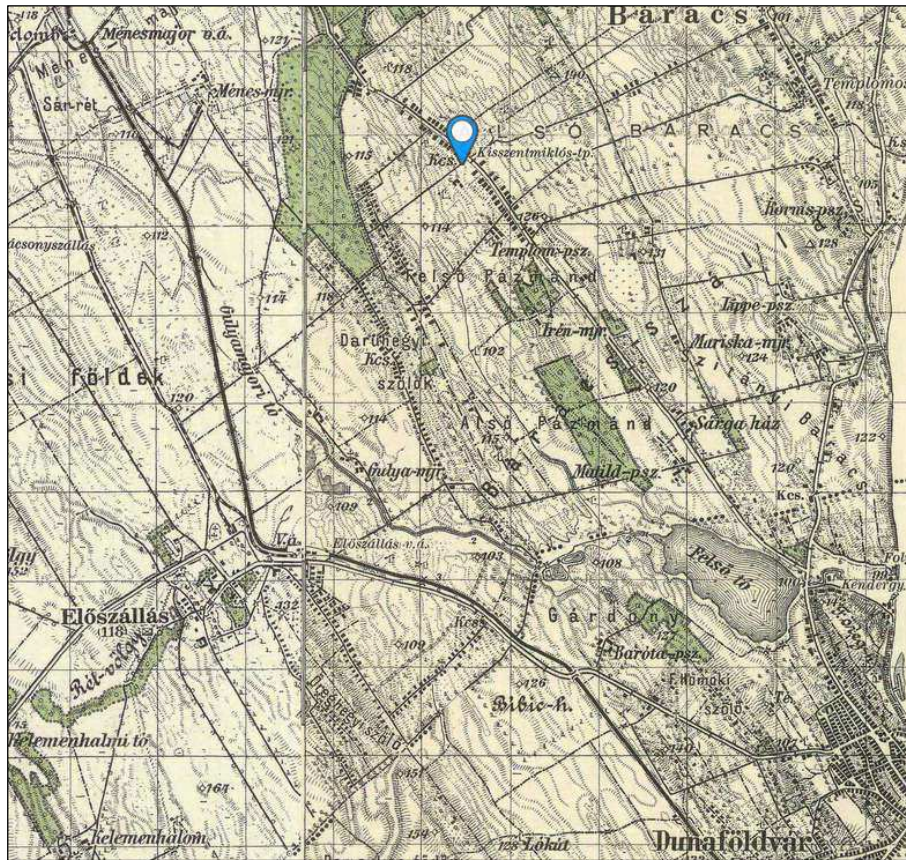

Daruszentmiklós fiatal település. Előszállástól elválva Daruhegy, Kísszentmiklós, Dánieltelep, Piripócs településrészekből jött létre 2002-ben.

Történelme gazdag, Árpád-korban magyar fejedelmi szálláshely, majd királyi birtok lett. A tatárdúlás után itt alakították ki az egyik kun-kaptányságot. A török időkben az elmenekült lakosság helyére rácok költöztek. Később ciszterci rend zirci apátságának földbirtoka lett.

Az egykori középbirtokok felparcellázásával jöttek létre az aprófalvak Bánompusztá, Aligvárompusztá, Dánielpusztá, Piripócs. Daruhegyen élő szegény földnélküli zsellérek közül számosan menekültek Amerikába a XX. szd. elején.

1945 után a közeli településeken a nagyipar kialakulásával a lakosság foglalkozása megváltozott, csökkent a mezőgazdaság jelentősége. Az utóbbi 20 évben a tendencia visszafordulása érzékelhető.

ÖRÖKSÉGÜNK

TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

A falu egy tipikus zöld település. Mind Daruhegyen, mind Kísszentmiklóstelepen a telkek nagyok és zömmel hagyományos művelést folytatnak rajta. A jelenlegi belterületek a hosszan elnyúló magasabban fekvő dombokra települtek. A dombok közötti vizes mélyfekvésű területek, melyek beépítésre nem alkalmasak, megmaradtak természetközeli állapotban.

A hullámos domborzatú, mozaikos tájat szántóterületek, erdők és rétek teszik változatossá.

A szelíd táj karéjozza, s behálózza a települést. Az épített környezet és táj illeszkedése tökéletes, szerves egységet alkotnak.

A tájban elhelyezkedő beépített területek mennyisége kevés, részben történetileg kialakult majorok, a hozzátartozó lakott területtel kellemesen illeszkednek a természeti környezetükbe.

Jelentős és nagykitejedésű természeti tényező a település mélyebb fekvésű területein a Nagykarácsonyi-vízfolyás és a két belterület között húzódó ökológiai hálózat. Ezen területek az országos ökológiai hálózat övezetének magterület és ökológiai folyosó övezetei, melynek bővítése is javasolt. A területek jelen természeti állapotukban településképi szempontból jellegzetes és értékes részét képezik Daruszentmiklós területének, a településkarakter meghatározó, védendő elemei.

A tájképvédelmi területek is ezen övezet részét képezik.

Ezeket extenzív állattartásra alkalmas gyepek, legelők, rétek természeti területe kísérik. A háborítatlan környezet számos állat élőhelyét, az emberi tartózkodásra alkalmas kellemes környezetminőséget, mikroklímát biztosítja.

A természeti területek, és a beépített területek között szántók, kertek húzódnak.

A meglévő tájképi látványt meghatározó, a tájhasználat következtében kialakult tájképi elemek aránya a településképi kialakítása során megőrzendő.

A tájszerkezetre ma is a mezőgazdaság – ezen belül a szántóföldi művelés - dominanciája jellemző. A szántóföldi művelés mellett szép, új telepítésű gyümölcsösök is megjelennek a tájban.

A belterület szomszédságában található zártkertben is hagyományos gazdálkodás - szőlő, gyümölcs, zöldségtermelés - folyik, az üdülésre való funkció váltásról még nincs szó. Ma is nagyrészt a helyben lakók művelik, így jelenleg is sokszínű kertkultúrájukkal a táj igazi értékei. Ezel párhuzamosan erdősülési folyamat is megkezdődött.

A magasabb pontokról szép kilátás nyílik a falura.

A régi tanyaépületek jelenleg lakatlanok, de látványuk kedves színfolt a tájban.

A mezőgazdasági művelés dominanciája miatt kevés az erdő, jellemző faj az akác, melynek telepítése ma is folyik. A sok akác miatt kedvelt foglalatosság a méhészkedés.

A település gazdag vízfolyásokban, természetes és mesterséges vízfelületekben.

A táj különös értékei a tavak. A horgászó szépen kiépített kultúrált rekreációs terület, ahol bérhorgásztatás folyik. A horgászás mellett külön érdekesség a különleges állatok (nandu) bemutatása.

Az M6 autópálya mellett nagyon szép természetközeli állapotú tavak találhatók gazdag madárvilággal.

ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

Daruszentmiklós karaktere mezőgazdálkodó falusias település.

A település természeti adottsága, az egykori településrészek múltja határozza meg a fiatal település identitását, mely az örökség és a közösségi hagyományok gondozásában is kifejezésre jut.

A szegény aprófalvak összecsatolásából adódik néhány településalkotó elem hiánya, nincs a településnek, zik. temploma, településközpontja, műemléke, a településrészek távolsága nehezíti a közösségi kapcsolatok alakulását, s kevés az épített örökség.

A településkép alapvető meghatározó tényezője a történelmileg kialakult településszerkezet a két utifalu, a megtartott telekstruktúra, a jellemzően oldalhatáron álló, az északi, illetve ahhoz közeli oldalra állított, az utcához előkerttel, vagy anélkül csatlakozó fésűs beépítéssel, többnyire utcára merőlegesen elhelyezkedő tetőgerinccel.

A településen – szinte valamennyi településrészen reprezentálóan - néhány régi oromfalas, tornácos parasztház maradt meg eredeti állapotában, ezek közül egy nádtetős

Helyi védetségű épület (13/2004. (IV.1.) önk. rendelet) a Klebelsberg Népiskola. 1913-ban épült az un. Alföld-program keretében a teljes magyar oktatási rendszer megújításának egyik eleme az egyszályos iskolaként és tanítói lakásként működő épület, mely környezetébe illeszkedik mértéktartó tömegével és formavilágával, szépvonalú keretézéssel ellátott tornácával, „ablakai”-val harmonikus színezésű homlokzatával, és igényesen kialakított udvarával, kertjével. 2011-ben teljesen felújították, funkciójának megtartása mellett. A telkén haranglábat, Klebelsberg szobrot, az épületen emléktáblát helyeztek el.

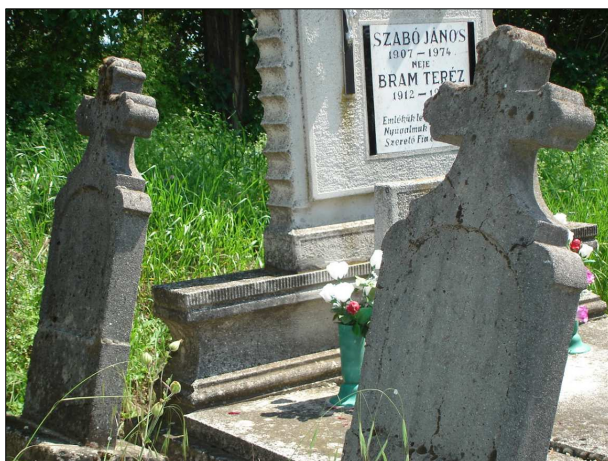
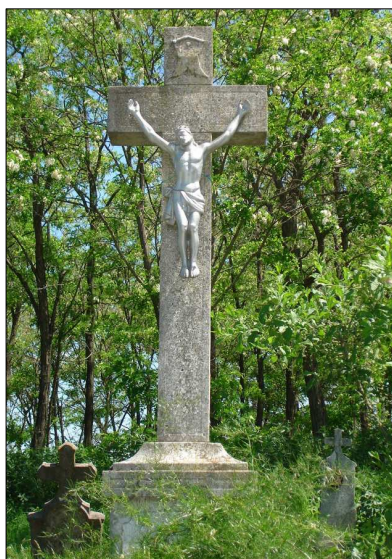
A településen a közterületeket számos kőből faragott, egy fából készült kereszt díszíti útszéleken, nevezetes vagy hangsúlyos helyeken, patakparton, falu szélén, a mező, dűlők kezdetén a természeti csapások ellen, a családok, a lakosság védelmére. Kivételüket tekintve helyi művészek, kőfaragó mesterek, falusi ácsok, faragó specialisták alkotásai munkái, egyének, közösségek megrendelésére. Mivel a szabad ég alatt állnak - nem készülhettek bármilyen anyagból. Ezeknek időtálló építményeknek kellett lenniük. Az apró formák és részletek alapos megmunkálása is fölösleges volt, mert az idő vasfoga úgyis eltüntette, elmosta mindezt.

Egy részük – az utcaképet díszítő elemként – körülkerített, szépen gondozott, más esetekben a természettel alkotott szimbiózisuk gyönyörködtető.

A település jellegzetes, hasznos célt szolgáló díszítő elemei az utcák mentén egyedülállóan, vagy középülethez csatlakozóan megjelenő kisebb négyoszlopos ácsolatú haranglábak, melyek védőtetői oltalmazzák magukat a harangokat, a harangok felfüggesztő mozgató mechanizmusát, valamint a tartószerkezetet és alapozását. Ezek az építmények alig magasabbak a falu épületeinél. Kereszttel kombinált változata is előfordul.

A sok településrészből összeállt falu közös múltját a tájba harmonikusan elhelyezkedő ligettel karéjózott két temető őrzi, a ma is működő Aligvári és Bánom határában, a sírkert Virághegyen a régi sírköveivel, az élet mindennapi zajától távoli csendjével. Még ismeretlenül is megható az egykor itt tevékenykedők emlékét felidézni a szépen faragott, feliratozott, időérlelt időtlen sírkövek között és a közös emlékezőhelyül állított keresztek mellett.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

- jelölés
- → to a központ-részt
 - → községi lakó-részt
 - → falusias lakó-részt
 - → kereskedelmi szolgáltató-részt
 - → rekreációs-részt
 - → egyéb

TÖRTÉNELMI TELEPÜLÉSRÉSZ

Az egykori gazdasági központok köré sűrűsödő lakott helyekből alakult településmagok – Daruhegy, Kísszentmiklós, Dánielpusztá, Piripócs - melyek a szomszédos települések – Baracs, Előszállás - külterületi lakott helyei, történelmileg kialakult tanyái, majorjai voltak - alkotják Daruszentmiklós történelmi településrészét. A település ma is magán viseli előéletének jegyeit, a földrajzi helyzet, a terepadottság beépítést alakító szerepét. Az észak-déli irányú vízfolyások között húzódó magasabb fekvésű két egymástól független belterület, Daruhegy, Kísszentmiklós között alakult ki később Dánieltelep, s maradt továbbra is elkülönülten a baracsi határ mentén a néhány telkes Piripócs.

A beépített terület falusias karakterű, a vízfolyások felé lejtő különböző szélességű szalagtelkek kísérik a magasabban fekvő területeken, a rétegvonalakkal párhuzamosan futó főutcákat. Később ezekre merőlegesen épültek ki hálózatos struktúrájú újabb bővítmények. Az idővel változó építési szokások – az ormfalás, tornácos, majd sátortetős beépítés, változó mélységű előkertek – a tömegek, építési mód miatt mégis szép, egységes utcaképek látványát nyújtják. A romlott állagú épületek helyén – néhány eltérő épület kivételével - többnyire mértéktartó tömegű illeszkedő formájú és anyaghasználatú új épületek létesültek.

Az azonos történelmi múlttal rendelkező településrészek karaktere, fejlődése azonos. Elegendő lehetőség áll az itt építkezni szándékozók számára, az elhagyott porták megújulnak, foghíjak beépülnek. A változás egészében nem hivalkodó, néhány magasabb – emeletes, emelt térdfalas épület kivételével - tiszteletben tarja a hagyományos településképet, tömegével, formavilágával, anyaghasználatával és épületelemeivel illeszkedik a kialakult utcaképhez, kiegyensúlyozott egységes látványra törekszik. Apróbb változások érzékelhetők, de ezek nem zavaróak.

Utcarészletek a főutcák mentén

Utcaképek a mellékutcákban

Jellemző lakóépülettípusok

Fésűs telepítésű parasztházak

Oromfalas, tornácos parasztházak, melyek hosszú, utcára merőleges gerincű épületek, fehérre meszelt, vakolt oromfallal, kisebb ablakkal, padlásszellőzővel. Az oromfal felső részét esetenként kicsiny csonkakonttyal lezárták, vagy fával burkolták. Az eredetileg nyitott tornákokat - üvegezett verandának használva - később beépítették, némely esetben visszahúzottan kis keresztzárnyal bővítették. A földszintes épületek tetőterét gyakran beépítették, udvari szárnyal bővítették. Ezek az épületek tömegükkel illeszkednek a hagyományos utcaképhez. Többször az oromfal álló téglalap formájú ablaknyílásait széles, fekvő formájúra cserélték, megváltoztatva az épület karakterét de tömegükkel így sem zavarják az egységes utcaképet.

Kettős házak

Az oromfalas kétoldalra épített kettősház típus kialakulása a szélesebb telkek beépítési lehetőségéből adódott. A főépület mellett, az utca vonalában egy kisebb – a főépülethez hasonló kialakítású, színezésű, egyszerűbb díszítésű – épületben többnyire a nyárikonyha, vagy műhely kapott helyet. A második épület utalva a főépület elsődlegességére, kissé hátrahúzottabban, vagy a mélyebb telekrészen helyezkedik el.

Sátortetős épületek

A fiatalabb sátortetős kockaházak arányaikkal, léptéktartó méreteikkel illeszkednek a kialakult utcaképhez, a lekontyolt nyeregtetős épületekhez. Szélességük alkalmanként nagyobb a parasztházakénál, de a tetőforma miatt az egységes utcaképet nem rontják.

Középületek

A település régi és új középületei léptékükkel illeszkednek a kialakult tömegstruktúrához, formaviláguk mértéktartó, állapotuk rendezett.

A Klebelsberg Népiskola 1913-ban épült, öröndetes, hogy a településen jelenleg is működik egy nyolc osztályos általános iskola, két csoportos óvoda, két közösségi ház, orvosi rendelő.

Az egyes településrészekben azonos lakóépülettípusok jelennek meg, jelezve a közös múltat

DARUHEGY

Mértéktartó, léptékőrző felújítás az épülettömeg megtartásával, nyílászárók cseréjével. Az eredeti épülettömeg megtartása, az alkalmazott színvilág harmóniát teremtenek a környezettel.

Készülöben egy régi épület arányait tiszteletben tartó, az eredeti tipikus szerkezeti elemeket korszerű formában megjelenítő felújítás.

DÁNIELTELEP

Itt maradtak meg a település fésűs beépítésű tornácos parasztház és kettős ház karbantartott példái eredeti állapotukban.

Őrzik és használják az egykori gazdasági épületeket.

Figyelemre méltó a különböző funkciójú kerteket jelzésszerűen elválasztó, fából font kerítés

KISSZENTMIKLÓS

Ezen a településrészen a hagyományos beépítéshez illeszkdő új épületek szép példái és felújított régi épületek szép példái találhatóak.

A tömegarányok egységesek, megmaradt a tornác - az itt élők más-más funkcionális igényét szolgáló - valamilyen formája, az utcai homlokzat oromfalas, álló ablakokkal.

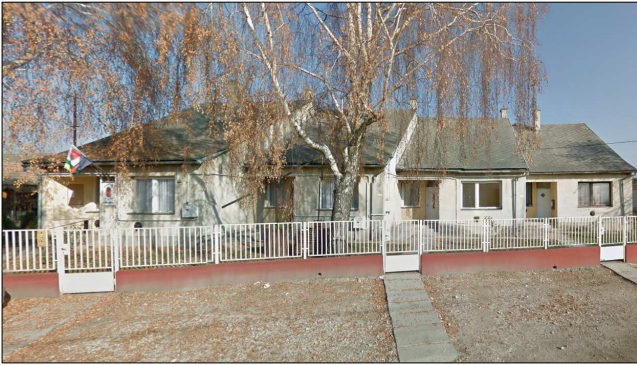
PIRIPÓCS

A belterületől távol eső településrész szinte érintetlenül őrzi a hagyományos formavilágot.

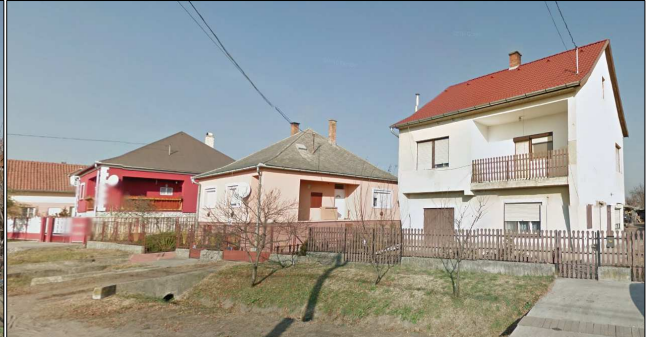
A poták felújítottak, godozottak.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

A történeti településmag egy részén a Fő u. önkormányzat épületével kezdődő szakaszán az új épületek kertvárosias karakterű utcaképet hoztak létre, oldalhatáron álló családi házakkal, sorházzal. Eltérően a folyamatosan megújuló, karakterében a hagyományokat őrző, a tradíciókhoz illeszkedő falusias jellegű településrésztől, itt az épületek magasabbak, akár kétszintesek, utcával párhuzamos, utcára merőleges gerinccel, sátozottóval változtos formájú tetőfelépítménnyel. Utcára néző loggiák, erkélyek, toldalék építmények, egyenes és boltíves záródású nyílások, utcai garázsbejáratok gazdagítják az épületeket. Az utcakép változatos, a szomszédos épületek önálló életet élnek saját területükön, a változatosságból azonban a harmónia hiányzik.

GAZDASÁGI TERÜLET

A település meglévő feldolgozó üzemei mellett a közlekedési hálózat fejlesztése – M6 és a mezőfalvi csomópont kiépülése - hatására új, korszerű gazdasági (logisztikai) telepek létesültek, korszerű szerkezetek és anyagok alkalmazásával. Tömegük, színviláguk nem bántó a mezőgazdasági táj szomszédságában.

MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI TERÜLET

Öröndetes az egykori gazdaságok épületeinek hasznosítása, működő állattartó telepen további fejlesztést kívánnak végrehajtani.

REKREÁCIÓS TERÜLETEK

Tökéletes kikapcsolódást, pihenést nyújtanak a vízfolyások mentén a mélyfekvésű területen kialakított horgásztavak a kellemes ligetes környezetben.

ERDŐK, MEZŐK

Daruszentmiklós természeti értékekben gazdag település. Csodálatos látványt nyújtanak a domboldalra kúszó szántók, a változatos növénykultúra, a vízfolyások, és vízfelületek.

Az egykori majorépületek sajnos – jó állapotuk ellenére – nem üzemelnek, remélhetőleg előbb-utóbb megtalálják szerepüket a falu életében.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ – történelmi településrész

.Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértettek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkezezi borát.

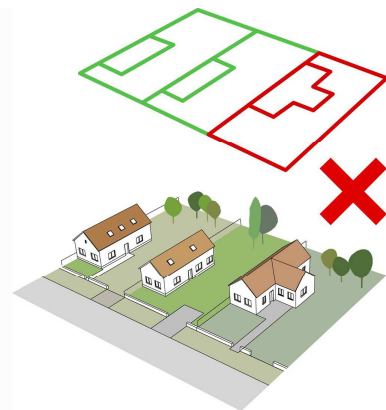
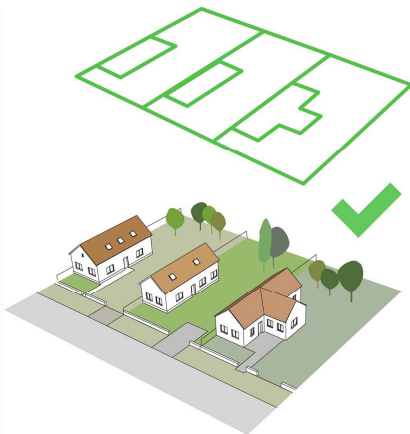
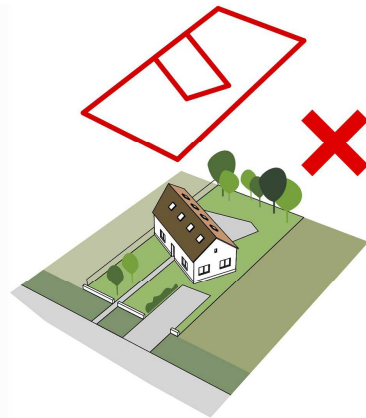
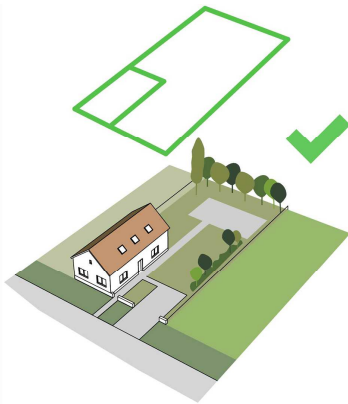
A településkép minőségi formálására, az összhang megteremtésére adott javaslatok elemtára régi és új helyi példák felsorakoztatásával szeretne irányt mutatni a jövőben építkezni szándékozóknak

TELEPÍTÉS

Egységes harmonikus utcakép létrehozása egymástól és az utcafronttól egyenlő távolságra lévő épületeknél lehetséges, a rendszerből történő kimozdítás megtöri a ritmust.

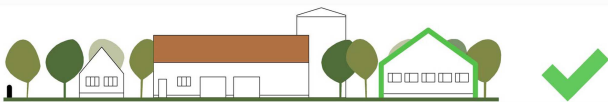
A falusias karakterű településen a lakóépületek elhelyezése az oldalhatárra javasolt, a szomszédos épületeknél kialakult előkerttel, vagy előkert nélkül. A telekformától, tájolástól függően az épület szöveget zár be az utcai telekhatárral, a kerítés vonalával. Középületek szabadon állóan is elhelyezhetők.

Az épületet megfelelő elhelyezésével a terepre ültetett épület illeszkedik a környezetéhez, nem csak ökológikus, hanem ökonomikus is.

MAGASSÁG

Azonos magasságú épületek egyenletes, harmonikus utcaképet alkotnak. Helyes, ha az újonnan épülő épületek a meglévő magassághoz alkalmazkodnak. Eltérő magasságú épületeknél nem egységes utcakép jön létre, a kiugróan magas épület megbontja a harmóniát.

Az egységes utcakép megtartása céljából a tetőgerincek irányától függetlenül, javasolt a szomszédos épületeket figyelembe vevő épületmagasság kialakítása, mely az épületszélességgel, tetőhajlásszöggel befolyásolható.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Új építésnél az utcában már kialakult tetőhajlásszög alkalmazása javasolt, természetesen az adottságtól függően a 40 foktól néhány fokkal el lehet térni. Ez a hajlásszög lehetőséget ad tetőtér beépítésére, tetőtérben történő bővítésre.

TETŐFORMA

Azonos hajlásszögű tetők az egységesség irányában hatnak.

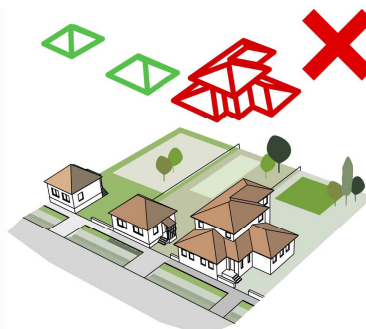
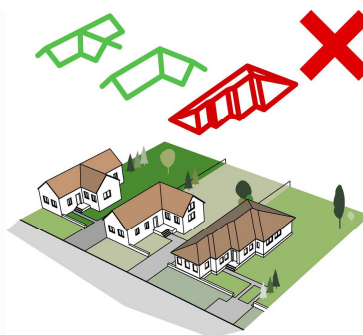
Utcával párhuzamos tetőgerinc se legyen magasabb az utcai oromfalas épületek gerincénél.

Eltérő hajlásszögű tetőforma alkalmazásakor az utcakép nem egységes, az alacsonyabb hajlású tető nem illeszkedik a kialakult állapothoz, a meredek tetőforma megbontja a ritmust.

A kialakultól eltérő tetőforma megszakítja az egységes utcaképet.

A történetileg kialakult egyszerű tetőforma alkalmazása az új épületeknél kiegyensúlyozott utcaképet hoz létre, annak ellenére is, ha a nyereg- és sátorforma váltakozik, a gerinc az utcával párhuzamos, vagy arra merőleges. A tördelt bonyolult tetőidom kerülendő, mert szerkezetileg bonyolultabb, mert drágább, mert kevésbé használható ki a belvilága.

Különböző tetőtömegek diszharmoniót hoznak létre

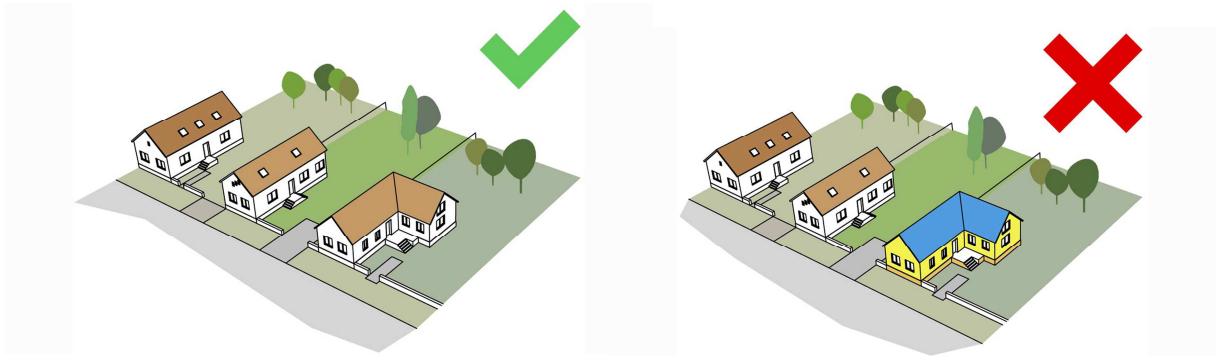
ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK

A homlokzatok általában vakoltak, esetleg lábazati burkolattal ellátottak. A kialakult színvilág fehér és a földszín pasztell árnyalatai.

A tetőfedés anyaga cserép, barna és piros.

Az összhang érdekében javasolt a mértéktartó színhasználat.

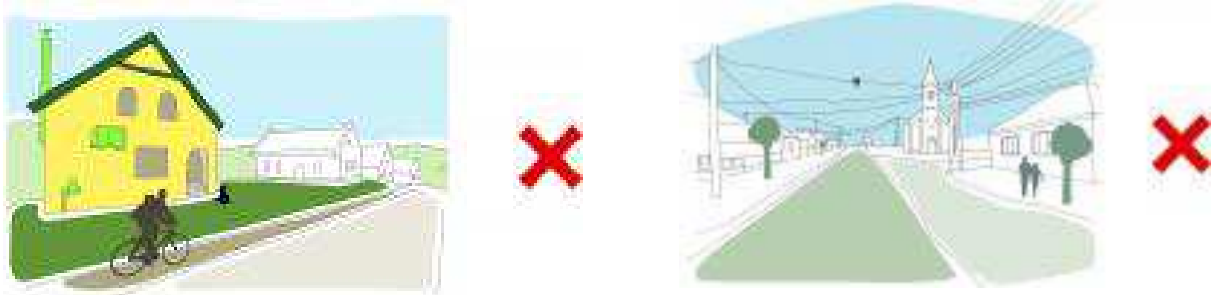
A természetes anyag- és színhasználat segít az egységes utcakép megteremtésében, az erős, karakteres színek nem illeszkedni, hanem hivalkodni akarnak.

KÖZMŰVEK - GÉPÉSZET

Oszlopok és légvezetékek hálózata településkép romboló látvány, a homlokzaton megjelenő gépészeti berendezések – klímagépek, külső fémkémények, parabola antennák, terepszínt feletti gépészeti csatlakozások – az épület utcai homlokzatát és az utcaképet teszik tönkre.

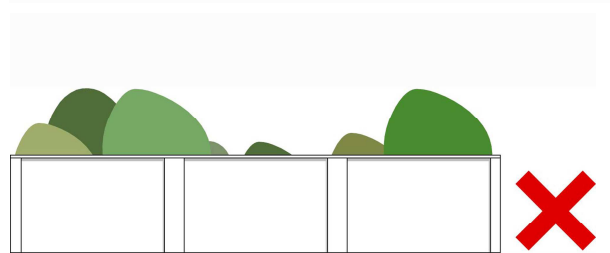
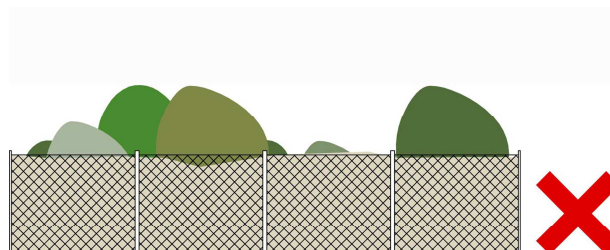
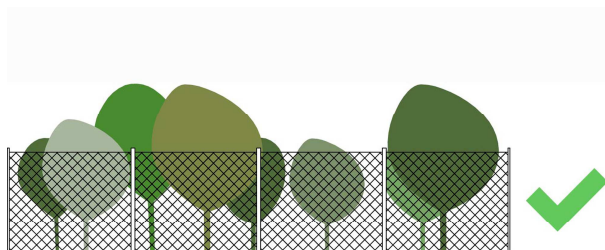
Felújításkor, új épület építésekor a gépészeti berendezések elhelyezése esetén kerülni kell azoknak utcai homlokzaton történő elhelyezését, a közműbekötések földkábelben való vezetését.

KERÍTÉS

A hagyomány a településrészekben a zöldkerítés, áttört kerítés természetes anyagokból. Ezt a hagyományt kellene folytatni, erre mutat a fejezet a településen szép megvalósult példákat. Tömör kerítés építése esetén javasolt az egyhangúságot a felület megmozgatásával, vagy növényzettel enyhíteni.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ – átalakuló településrész

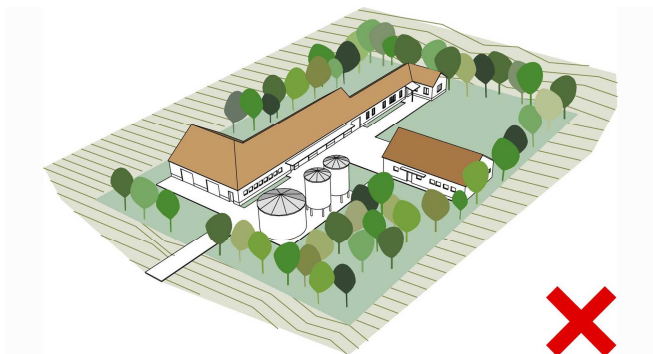
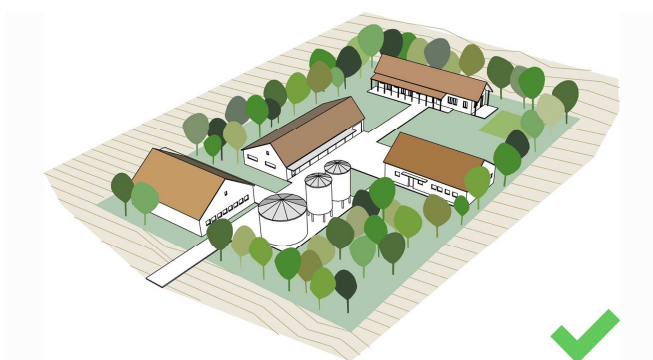
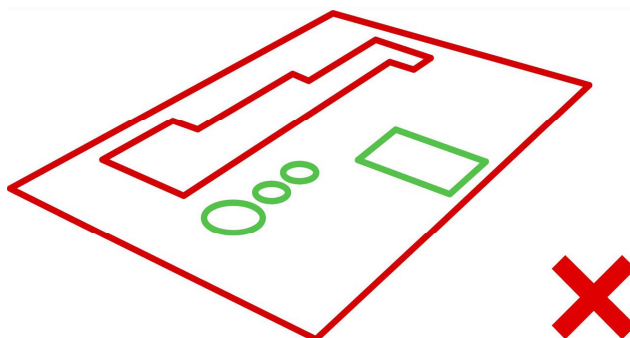
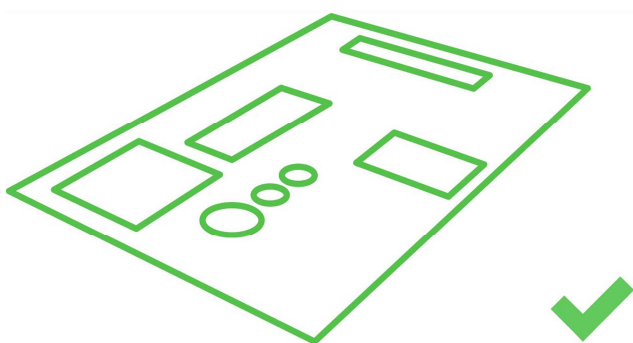
Az átalakuló településrészen az épület elhelyezés, az épületalakítás szerkezeti elemei, a kerítésépítésre vonatkozó javaslatok azonosak a történeti településrészen alkalmazottakkal. Eltérő az épülettömegek nagysága. A tornácok helyett az ormfalakon, homlokzatokon nagyméretű loggiák, erkélyek jelennek meg, különböző típusú tetőfelépítményeket alkalmaznak, a bejáratokat toldaléképítményekkel oldják meg. Ennek a területnek az arculatát döntően a fenti módon kialakított épületek jellemzik, az egységes utcakép érdekében hasonló tömegű, telepítésű, de visszafogottabb formavilágú épületek építése javasolt.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

gazdasági terület, mezőgazdasági üzemi terület

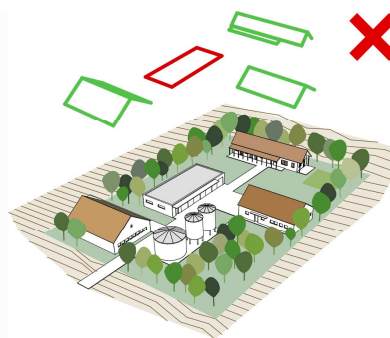
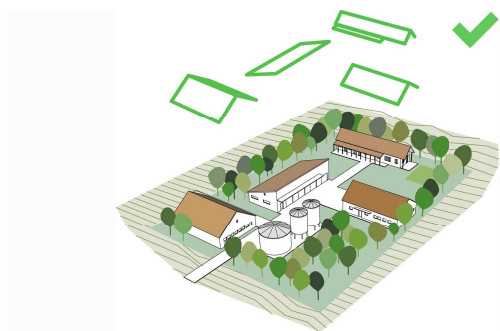
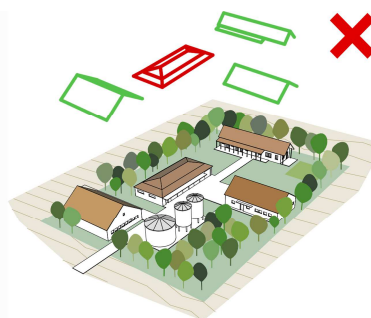
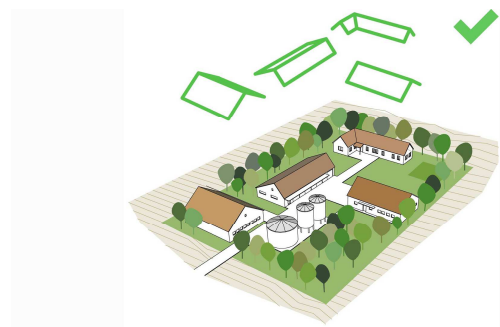
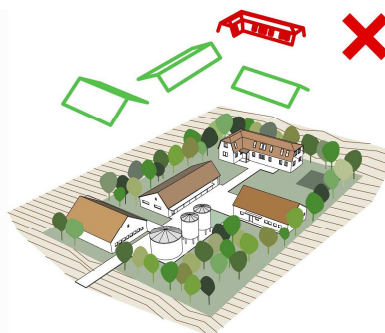
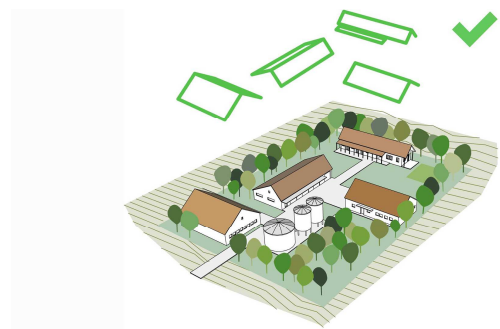
TELEPÍTÉS

Az épületeket javasolt kisebb tömegekre bontva elhelyezni, oly módon hogy a kerítés mellett zárványterületek ne keletkezzenek, a létesítmény zöld növényekkel körbevehető legyen a telekhatáron, a környezetszennyezést enyhítő, a látványt javító céllal.

TETŐFORMA

A hasonló tömegalakítású épületek egyszerű formájú tetőkkel fedhetők, a bonyolult, tört tetőforma, lapostető kerülendő.

KERÍTÉSEK

Áttört, drótfonatos kerítés építése javasolt.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

Átmeneti tér a zárt lakótér és a szomszédos természet között, változatos rendeltetéssel – közlekedés, lakófunkció kiegészítése – állandó árnyékoló szereppel.

Jelenlegi formájuk a történelmi fejlődés különböző szakaszain állapodott meg. Az egykori falusi lakóépületek tornácai idővel félig, majd teljesen beépültek, az átalakuló településrészen megjelennek a loggiák, erkélyek. Az egységes településkép őrzése, ésszerű használata céljából az egyedi funkcionális igényekhez alkalmazkodó tornácos formavilág őrzése javasolt. Új épületek erkélyeinek kialakításánál törekedni kell az egyszerű anyaghasználatra és formára, ezeknek oldalhomlokzaton történő alkalmazása javasolt.

A változó igények hatására a tornácok részben, vagy egészben beépültek, de az eredeti épületformára utaló jelzésértékük így is jelentős. Felújítás esetén javasolt a hagyományos nyitott tornác teljes, vagy utca felé eső szakaszának nyitottan tartása.

NYÍLÁSZÁRÓK

A hagyományos nyílászárók álló formája, osztása, anyaghasználata változatosságával is egységessé teszi az utcaképet. Régi nyílászárók cseréjénél, új lakóépületek építésénél óhatatlanul fellép a korszerűsége, egységiségre történő törekvés igénye. Ez többnyire más anyagok használatát, más formai kialakítást jelent.

Az épületek, utcák arculatának őrzése céljából felújításkor javasolt a régi ablakok, árnyékolók hőtechnikai korszerűsítéssel járó javítása, csere esetén az ablakarányok, elhelyezkedésük megőrzése. Új épület építése esetében a meglévő egységes utcaképbe illeszkedést segíti a szomszédos épületek nyílászáróinak figyelembevétele.

Az átalakuló településrészen új építés esetén nem kívánatos a falusias lakóépületek ablakainak, ajtóinak másolása, de lényeges a szomszédos homlokzatokhoz való alkalmazkodás.

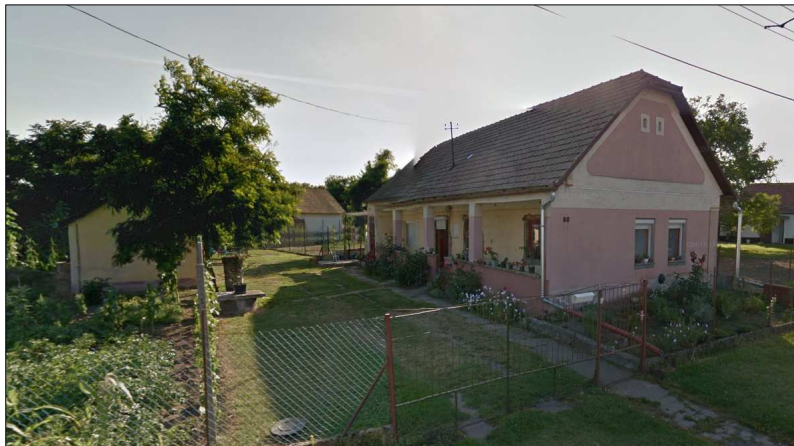
HOMLOKZATKÉPZÉS

A lakó és középületek homlokzata, lábazata általában vakolt, némely esetben az ormfal faburkolatú. Több esetben vakolatarchitektúrát alkalmaznak díszítésként.

Az új építésnél kellemes arányú nyílászárók elhelyezése és a hagyományos anyagok kortárs módon történő alkalmazása javasolt. Karakteres, élénk színek alkalmazása nem ajánlott.

A gazdasági épületek esetében a korszerű színes fémburkolatok határolják a csarnokokat, az anyag, a struktúra és színmegválasztásnál fontos szempont a tájba történő illeszkedésnél

RÉSZLETEK

Mint a helyi példák is mutatják, az ésszerűen, gondosan kialakított kisebb épületelemek, részletek, burkolatok növelik a tartósságot, egyedivé teszik házunkat, egyben mindenkit gyönyörködtetnek. Ezek lehetnek bárhol az épületen, bejáratnál, tetőn, oromfalon.

A részletmegoldások kiviteli szintű megtervezése, szakszerű megépítése hosszútávú, értéknövelő befektetés.

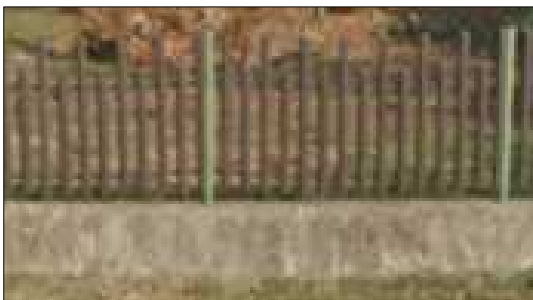
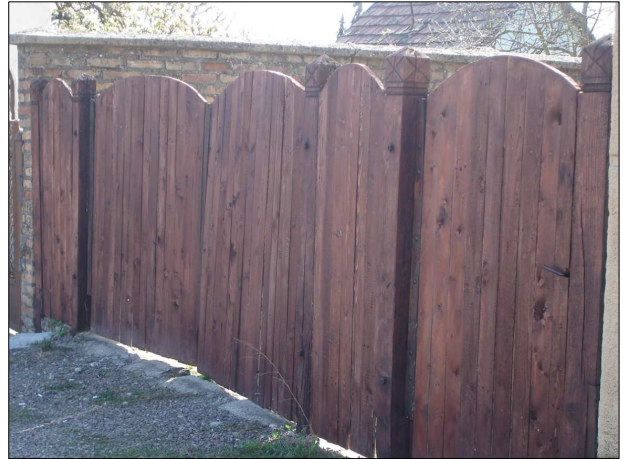

KERÍTÉSEK, KERTEK

Elválasztják a magánterületet a közterülettől, a magánszférát a közsférától, sokfélék, egyediek, összességükben közizlést, a falu arculatát formáló tényezők. Akkor töltik be megfelelően kettős funkciójukat, ha egyaránt szolgálják a fizikai térelválasztást és a vizuális áttekinthetőséget. Ne legyenek magasak, de legyen változatos és áttört a felületük, alkalmazkodjanak az épülethez, egymáshoz.

Változatos anyaghasználatuk, formaviláguk és színük gyönyörködtet, akár régi állapotukban akár újonnan. Számtalan fajtájuk létezik a településen: növényvel befuttatottak, fából, fémből készültek, téglából falazottak, betonelemből összerakottak, de alkalmazzák vegyesen is az egyes anyagokat.

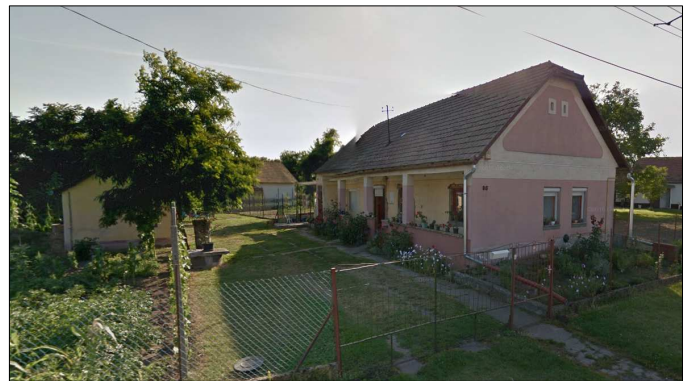
Egységes utcakép kialakítását segíti a járatos anyag és méretválasztás.

A kertek életterünket megnövelő területek, nyitás a természet felé.

A helyi kertek részben az utcakép fontos részét képezik, részben az itt élők pihenését, kikapcsolódását, részben gazdálkodó tevékenységét szolgálják. A szépen gondozott előkertek átmenetet alkotnak a kerítés elé ültetett virágsorok és a házzal közvetlen kapcsolatban álló intimebb belső kertekkel.

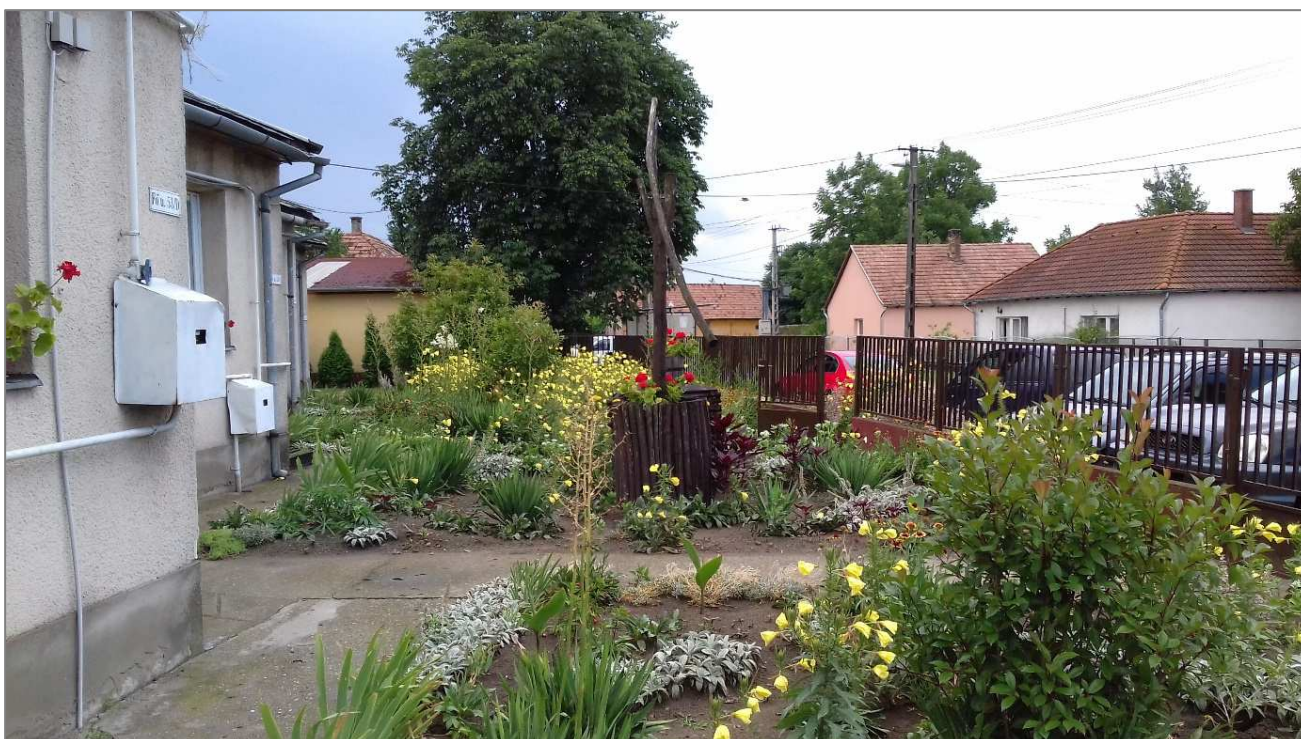
UTCÁK, KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

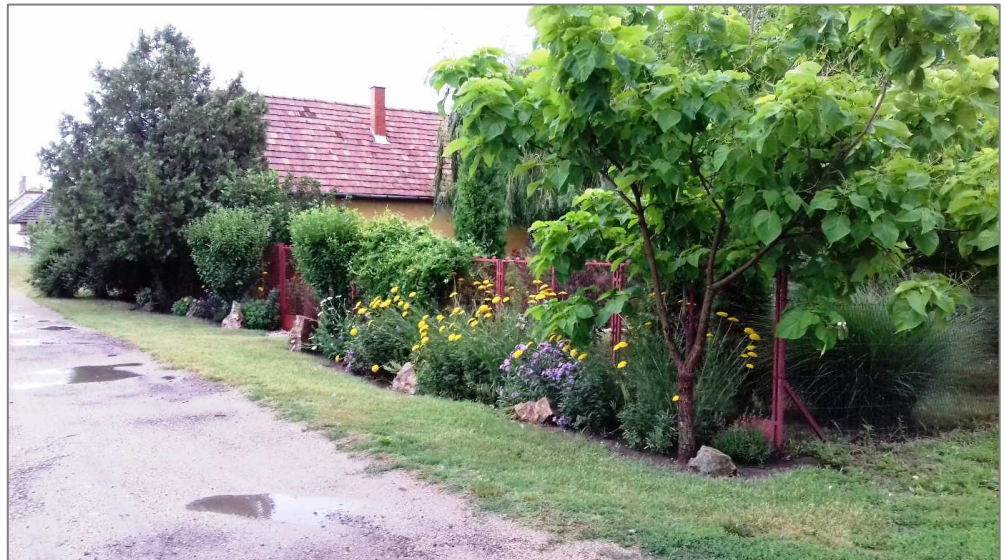
A belterületek értékes zöldfelületeit a lakókertek, közintézmények kertjei és a közterületek fasorai, valamint a közpark jelentik.

Az utcák a közlekedés, a kapcsolatok megteremtésének, a terek a közösségi élet, találkozások, rendezvények színterei. Hatásuk az áthaladók, itt élők számára nem közömbös, meghatározzák a helyiek identitását, a településről kialakított véleményt.

Karakterüket, szépségüket a térarányok, a határoló beépítés, a kerítések, a zöldfelületek – fasorok, sövények, virágok gyepfelület - mennyisége, állapota, a közművek – elektromos vezetékek, csapadékvízvezetés – s nem utolsó sorban az utcabútorok, feliratok, útmutató táblák, reklámok együttesen határozzák meg. Ezen elemek épített része általában egyedi, de tervezett, növénytelepítéssel, fasorokkal egységessé lehet alakítani a változó utcaképet.

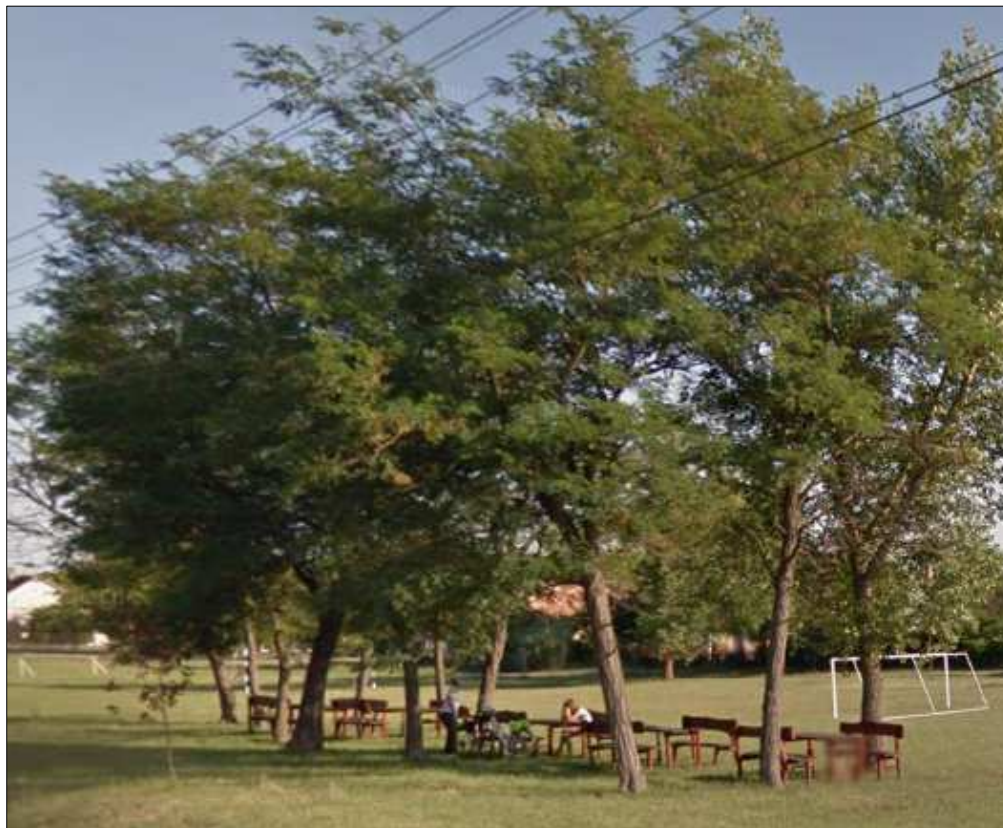
A szélesebb, települések közötti forgalmat levezető utak látványát játékonnyan változtatná, a környezetterhelését csökkentené a foghíjas kétoldali fasor kiegészítése honos fajokkal. A település keskenyebb kiszolgáló utcái gazdag növényzettel rendelkeznek, itt az egyoldali fasort kedvezően egészítik ki a túloldal a kerti fái, növényzete.

Ki kell emelni a Klébelsberg népiskola kertjében levő hatalmas vadgesztenyét, de az iskola kertje is sok szép idős fával rendelkezik.

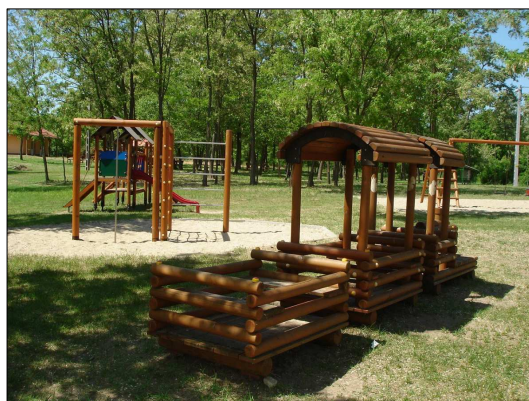

A parkok szépen gondozott növényzete a ligetszerű facsoportokkal, egységesen kialakított fából készült pihenőhelyekkel, játszóbútorokkal marasztaló. Az áthaladókat megállásra, a helyieket pihenésre, találkozásokra invitálják.

A közösségformálás fontos eleme a környezettudatosságra és a természet szeretetére nevelés, melynek szép emléket állít a „kert bútor”.

A falu közparkjában a szép idős fák alatt piknik hely és játszótér mellett esőtető is várja a látogatókat, a kultúrált használatot szociális bilokk építésével is biztosították.

A közterületek bútorozását gondosan tervezett, egységes, szépen kivitelezett tájékozdást szolgáló táblák, utcatáblák, az autóbusz megállóhelyek és egyéb berendezések egészítik ki. A közterületek hiányzó elemeinek pótlása egységes terv alapján javasolt.

MAI PÉLDÁK

Számos helyi példaszerű felújítás, új építés (a teljesség igénye nélkül) tanúsítja, hogy a hagyományokhoz történő illeszkedés, a környezet figyelembevétele, a léptéktartás és mértéktartás

- a célszerűség szolgálata mellett – milyen kiegyensúlyozott utcaképet hoz létre, milyen összhang megteremtésére képes.

Szabályba nem foglalható, de a mellékelt épületeken a tömegarányok megtartása, a visszafogott színezés, egyes szerkezeti elemek alkalmazása által teremtett harmóniát még az azonos homlokzaton megjelenő különböző, hagyományostól eltérő nyílászárók, az épített tornácoszlopok fára történő kiváltása sem töri meg, mert mindezeket keretbe foglalja a tornácos tömegalakítás, a tetőforma, a széparányú oromfal.

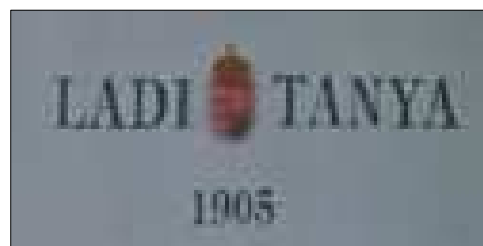
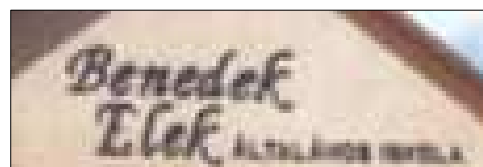
Más települések történeti településrészein megépült szép példák a hagyományos és modern formavilág és korszerű épületelemek alkalmazására
Az átalakuló településrész hagyományos formavilágú épülete Daruszentmiklóson és másutt

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Az utcaképet befolyásoló fontos elemek közé tartoznak a hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégerek, feliratok. Lényeges, hogy ezek a település léptékének megfelelő nagyságban és formában készüljenek, hogy figyelem felkeltő céljukat az épülethez, utcarészlethez történő alkalmazkodással, mondanivalójuk karakteres megfogalmazásával és ne a nagyságukkal ériék el.

A falu közösséget célzó hirdetések közterületen egységes, utcabútorozás elemeként megfogalmazott, célszerűen kialakított táblákon jelennek meg, az egyes vállalkozások cégereinek, reklámjainak elhelyezését saját területen javasoljuk. Az iskola szép feliratát jó lenne más közösségi épületeken is megismételni, de javasoljuk a gazdasági létesítmények – akár reklámcéllal bíró, tájékozódást elősegítő – megnevezésének feliratozását is

EGYÉB ÉPÍTMÉNYEK

Figyelemre méltó a település magántulajdonú és köztulajdonú egyéb építményeinek kialakítása.

A terménytároló, a kút a hagyományos formát őrzi.

IMPRESSZUM

DARUSZENTMIKLÓS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Daruszentmiklós honla címe
Daruszentmiklós e-mail címe
Daruszentmiklós postai címe
Telefon: 2423 Daruszentmiklós, Fő u. 53.D.
06-25/505-403

Polgármester: Rauf Norbert
polgarmester e-mailcíme polgarmester@daruszentmiklos.hu
Főpítész: Szabó Imre
főépítész e-mailcíme imre.szabo@tolna.net

Szerkesztette: Tapolczai Tiborné
Szöveg: Tapolczai Tiborné, Drobni Mária
Fotó: Tapolczai Tiborné, Drobni Mária
Grafikai tervezés: Lechner Központ,

Készítők köszönetet mondanak a kézikönyv készítésében segítséget nyújtó önkormányzati dolgozóknak, Rauf Norbert polgármesternek, Paulainé Varga Gabriella jegyzőnek.

Daruszentmiklós, 2017.